

Danijela ŽUPANČIĆ

PEDAGOGIJA I PJEVANJE

Razvoj vokalne pedagogije

Detaljni podatci o razvoju pjevanja i načinu učenja rijetko se mogu naći u starijoj literaturi. Podatci koje imamo nesistematizirani su (uglavnom iz 17. i 18. stoljeća) jer se vještina i umjetnost pjevanja prenosila usmeno. Kasniji autori (od kojih Tosi i Mancini) daju nešto više podataka u svojim djelima iz kasnijega 18. stoljeća. Pier Francesco Tosi u svojem djelu *Opinioni de cantori antichi e moderni* (1723.) predlaže sljedeći program učenja:

- impostacija glasa
- vokalizacije
- ukrasi
- glazbena deklamacija.

G. A. A. Bontempi (1624. – 1705.), talijanski pjevač kastrat iz 17. stoljeća, nešto je precizniji:

1. sat – pozicija glasa
2. sat – trileri, pokretljivost glasa
3. sat – izraz vježbe pred ogledalom (s ciljem izbjegavanja grimasa).

Rad na teoriji: kompozicija, kontrapunkt, čembalo i odlazak u prirodu pred jednu stijenu da se utvrdi kvaliteta glasa i nedostatci, slušajući eho glasa.

Svi autori tog doba slažu se da treba imati dobru tehniku jer *što vrijedi lijep glas ako se ne možemo njime služiti, odnosno lijep glas bez tehnike nije dovoljan.*

FORMIRANJE INSTRUMENTA

Glazba koju čovjek čuje, uključujući i glas, stvara se u kori velikoga mozga u području zvučne memorije. Time se stvara zvučno iskustvo: formira se glazbeni sluh i glazbeno razmišljanje.

Glazbeni sluh može se razvijati i u doba adolescencije. Svakodnevnim praktičnim radom i slušanjem dobre glazbe razvijaju se vokalne navike i pjevački preduvjeti.

Razlika u učenju između mladih pjevača i instrumentalista jest da instrumentalist ima već gotov instrument izrađen ljudskom rukom, vidljiv, dostupan kontroli. Tijekom sviranja pedagog ovdje lako uočava pogreške, ispravlja ih te lakše kontrolira sviračke navike. U prvoj fazi učenja instrumentalist je u velikoj prednosti pred pjevačem jer ovaj tek stvara instrument od svojega tijela. Rad raznih organa mora se uklopiti u fonaciju i formirati glasovni aparat. Daljnja prednost instrumentalista jest to što počinje učiti mnogo prije, već od malih nogu. Pjevač se učenjem počinje baviti tek u zrelijoj dobi, nakon puberteta, što predstavlja lagano glazbeno zaostajanje. Kod bavljenja vokalnom umjetnošću postoje neka psihofizička ograničenja (mutacija glasa i psihičko sazrijevanje).

ODNOS UČENIK – PEDAGOG

U prvim danima učenja pedagog prikuplja podatke o učeniku, npr. je li se već bavio pjevanjem, ima li iskustva s glazbenom pratnjom, ima li njegov talent obiteljsku pozadinu te koji su mu motivi za učenje pjevanja.

Prethodno učenje pjevanja

Ako učenik nije dosad učio pjevanje, lakše će usvojiti dobre navike i poslušnost koja je u početku neophodna. Ako je učio i bio dobro vođen, to je prednost i može dalje nastaviti s razvojem glasa. Ako je loše vođen, stvorio je loše pjevačke navike koje je teško iskorijeniti. Ako pogreške nisu velike, lakše se ispravlja, ali tom prilikom pedagog treba biti oprezan i ne kritizirati učenika do mjere da ga potpuno demotivira. Rad na »pravom putu« mora biti postupan jer će doći do dezorijentiranosti učenika.

Ima li iskustva s glazbenom pratnjom

Ako učenik nije prije imao mogućnosti pjevanja uz pratnju klavira, može se steći dojam da je nemuzikalan. Prilagodba na pratnju, srećom, prilično je brza i ne treba mnogo vremena kako bi se na to naviknulo.

Ima li u obitelji pjevača ili glazbenika

Glazbeni razvoj kroz djetinjstvo i njegova glazbena okolina mogu uvelike odrediti djetetov smjer. To je od velike koristi za brži razvoj mladoga pjevača. Naravno, nije i jedini uvjet ni pravilo. Postoje pjevači koji su imali oskudno ili nikakvo glazbeno obrazovanje, a postigli su puno.

Motivi za učenje pjevanja

Najjači motiv za uspješno učenje trebao bi biti ljubav prema vokalnoj glazbi, vokalnoj umjetnosti. Ako ga taj osjećaj gura naprijed, učenik će biti vrijedan, ozbiljan i predan studiju pjevanja. Ponekad se govori da je pjevanje laka, zabavna profesija, pa mnogi uče pjevanje da bi postigli brzi uspjeh i materijalnu korist. Ako je to jedini motiv, onda se opredjeljuju za vokalnu glazbu lakšega žanra za koju nisu potrebne velike studije. Tko se opredijeli za umjetničko pjevanje, ima zaista velik motiv i ljubav prema tome, jer je zarada uglavnom simbolična. Tijekom studija javljaju se i drugi problemi žurbe koji su vezani uz potrebu za materijalnim sredstvima, pa se uslijed nedostatka materijalnoga pjevač žuri zaposliti u nekim profesionalnim zborovima (ili opernim kućama), što ga počne opterećivati i zadržavati u razvoju solo pjevanja.

Zbog nedostatka pjevača, osobito nekih određenih glasova (trenutačno je velika potražnja za tenorima), zborovi ili operne kuće ih zapošljavaju, ali time ulaze nesporni u veliki repertoar, što se u mnogo slučajeva (s rijetkim iznimkama) pokazalo nepreporučljivo.

Mladu pjevaču neophodno je uputiti riječi upozorenja i objasniti mu da je ta profesija složena:

- treba joj podčiniti stil života
- zahtijeva žrtvu i uklanjanje svih razloga oštećenja glasa
- potrebna je jaka volja, biti uporan u ostvarenju cilja, ne posustajati
- važno je usavršavati se tijekom cijele karijere i učiti uvijek iznova

- završetak studija ne osigurava mjesto u umjetnosti; zapravo, tek tada počinje stjecanje iskustva i u tom razdoblju također bi bilo dobro imati mentora (profesora), koji će usmjeravati rad s većim i težim izazovima u ovom poslu, a od velike je važnosti i stalan rad s dirigentima i odličnim korepetitorima
- prisutna je stalna konkurencija, pa se zbog toga nikada ne smije zapustiti talent i živjeti od »stare slave«.

MIHO DEMOVIĆ

RASPRAVE I PRILOZI

Monumentalno djelo, rukopis-zbornik na gotovo 900 stranica, nastao 2007. godine, u prigodi obilježavanja 50 godina znanstvenog, pedagoškog i reproduktivnog glazbenog stvaralaštva muzikologa dr. Mihe Demovića.

S više od 160 fotografskih priloga i više od 200 stranica notnih priloga to djelo predstavlja »dokument« kojim je muzikolog Miho Demović, vjeran vlastitim vizijama i istraživačkim spoznajama o povijesti hrvatske glazbe, obvezao i zadužio kako domaću tako i inozemnu kulturnu javnost da bogati fundus hrvatske glazbene prošlosti proučava, vrednuje i čuva od zaborava.